

nikání i prodej rostlinstva jinde vypěstěného, ať ve formě nezměněné nebo třeba jím zušlechtěné, nebo jeho výdělečné používání jiným způsobem (propůjčování k dekorativním účelům a obstarávání prací k tomu cíli směřujících), pak jeho činnost takovým komerčním způsobem provozu se podstatně různí od činnosti zemědělce. Skutečné poměry, jak je vytvořila snaha právě při zahradnictví do popředí vystupující, zjednotiti si stupňováním péče věnované pěstění rostlin a umělou podporou jejich vzrůstu výnosnější rentu z půdy k tomu používané a využití konjunkturny z potřeby po zboží zahradnickém, jsou ovšem toho druhu, že najde se celá řada podniků, které podle svého celkového zařízení nedají se beze všeho vřaditi do jedné nebo druhé kategorie, majíce v sobě prvky podnikání jak zemědělského, tak i onoho nezemědělského, o němž ve dvojím směru byla nahoře řeč. O podnicích takových nelze pak lineárně prohlásiti, ani že jsou to podniky zemědělské proto, že jednou jejich součástí je provoz zemědělský, ani že nejsou to podniky zemědělské, protože druhou jejich součástí je provoz nezemědělský, neboť o nějaké pojmové nebo právní převaze jednoho prvku nad druhým při celkové kvalifikaci podniku nemůže býti řeči. Nutno proto při určování, je-li takový podnik provozem zemědělským či živnostenským, přihlídnouti ke konkrétním poměrům toho kterého podniku a zjišťovati v kterém z obou uvedených prvků je vlastní základní podstata celkového podnikání, a podle takto shledané podstaty rozhodnouti otázku, jde-li o podnik toho neb onoho druhu.

V konkrétním případě šlo právě o zahradnictví, vykazující podle názoru žal. úřadu prvky podnikání jak zemědělského, tak i nezemědělského. Určuje jeho charakter, nebral se však žal. úřad cestou, která byla nahoře naznačena, nezkoumaje, v kterém z obou prvků tkví vlastní základní podstata celého podnikání, nýbrž prohlásil je za podnik nezemědělský již proto, že se v něm vyskytovaly elementy podnikání nezemědělského, uváděje výslovně, že existence těchto momentů je způsobila dáti zahradnictví ráz podniku živnostenského, aniž na rozsahu podnikání v tomto směru jakkoli záleží. Vycházel tedy žal. úřad z mylného názoru právního, pročež bylo jeho rozhodnutí zrušiti pro nezákonnost, aniž bylo třeba a možno již v dnešním nálezu zkoumati, zdali a v jakém rozsahu mohl žal. úřad vzíti za prokázanu existenci elementů nezemědělských.

Č. 12.698.

Pojišťovací právo. — Spořitelny: * Skutečnost, že peněžní ústav (spořitelna) může podle svého určení použití přebytků svých obchodů jen k účelům všeužitečným, nevylučuje sama o sobě, aby ústav byl uznán za podnik živnostenský ve smyslu § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zákona.

(Nález z 19. prosince 1936 č. 17.099/36.)

V ě c: Česká spořitelna v Praze (adv. Dr. Richard Ausch z Prahy) proti rozh. min. soc. péče v Praze z 13. února 1934 o úrazovém pojištění.

V ý r o k: S t í ž n o s t s e z a m í t á p r o b e z d ů v o d n o s t.

D ů v o d y: Výměrem z 2. března 1926 prohlásila úraz. pojišťovna dělnická v Praze stěžující si spořitelnu za podrobenou úrazovému pojištění, protože jde o živnostenský podnik s používáním parních kotlů a elektromotorů, a zařadila ji od 1. ledna 1926 do nebezpečenské třídy I. a nebezpečenského procenta 6, dodavši, že všichni dělníci, zřízení a úředníci ve spořitelně zaměstnaní jsou od 1. ledna 1926 pojištěni proti následkům úrazu.

Odvolání stěžující si spořitelny bylo v pořadí správních stolic žal. úřadem nař. rozhodnutím zamítnuto. V odůvodnění bylo vysloveno, že Česká spořitelna vyvíjí vůči třetím osobám činnost, kterou nutno kvalifikovati jako provozovanou po živnostenském způsobu ve smyslu úraz. zákona.

O stížnosti na toto rozhodnutí uvažil nss:

Podle ustanovení § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zákona jsou proti následkům úrazu pojištěni podle tohoto zákona všichni dělníci a závodoví úředníci zaměstnaní v podnicích živnostenských, při nichž se užívá parních kotlů nebo takových hnacích přístrojů, které jsou hnány živelnou silou nebo zvířaty.

Na sporu je předem otázka, lze-li stěžující si spořitelnu pokládati za podnik živnostenský, což stížnost proti kladnému stanovisku žal. úřadu popírá.

Obě strany vycházejí ze souhlasného, správného nazírání, že za živnostenské ve smyslu nahoře cit. ustanovení je pokládati nejen podniky podléhající živn. řádu, nýbrž i podniky tomuto živn. řádu nepodléhající, jestliže jsou provozovány po živnostensku, t. j. trvale, v úmyslu docílit zisku. Tu pak právě stížnost popírá, že stěžující si spořitelna je provozována takovýmto způsobem, poukazujíc k tomu, že podle svých stanov je spořitelna samostatným všeužitečným a veřejným »Spolkem Spořitelny České« na zákonném podkladě založeným a zřízeným a zákonem č. 302/1920 Sb. uznaným peněžním ústavem, jenž pod státním dozorem provozuje úvěrní obchody a který přebytků svých obchodů může užítí jen k účelům všeužitečným, a že účelem jejím jest, aby podporovala smysl pro pracovitost a spořivost v nejširších kruzích obyvatelstva a poskytla jim příležitost úspory bezpečně a na úrok ukládati a je rozmnožovati. Z těchto ustanovení stanov dovozuje stěžující si spořitelna, že jejím úkolem je pouze prostředkovati mezi vkladatelem, hledajícím bezpečné uložení úspor, a zájemníky, potřebujícími klidného a solidního úvěru, a prováděti toto prostředkování způsobem všeužitečným, t. j. tak, aby vkladatel obdržel úrok co nejvyšší a dlužník úvěr co možno nejvýhodnější. Spořitelna sama si nahrazuje při tom jen své skutečné správní výlohy, nebyla však založena a není vedena za účelem výdělečným, t. j. v úmyslu za ziskem směřujícím. Důvodová zpráva vlád. ná-

vrhu zákona č. 302/1920 Sb. o právních poměrech spořitelén charakterisuje spořitelny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku jako ústavy vše-užitečné, které mají podle regulativu za povinnost pečovati v prvé řadě o bezpečné uložení vkladů a při nichž zistné cíle jsou vyloučeny. Ve shodě s touto charakteristikou není ve stanovách stěžující si spořitelny jediného ustanovení, z něhož by bylo lze souditi na výdělečný úmysl. Při povaze dlouhodobých peněžních obchodů může se ovšem ukázati přebytek nebo ztráta, přebytek však může býti pouze náhodný, nevyplyvající z úmyslu a právní povahy ústavu. Na tento případný přebytek musilo býti ve stanovách pamatováno. Příslušné ustanovení stanov nelze však vykládati tak, že by jím byl přiznáván výdělečný úmysl spořitelén, a to tím méně, že podle stanov musí býti takových přebytků použito k tvoření rezervních fondů k vyrovnání případných ztrát a k posilování pensijního fondu, jenž je složkou režie ústavu.

K této obraně stížnosti budiž odpověděno, že ovšem je připustiti, že základní idea zřízení a působnosti stěžující si spořitelny je podle jejich stanov a ve smyslu zákona č. 302/1920 Sb. o právních poměrech spořitelén dána účelem, aby podporovala smysl pro pracovitost v nejširších kruzích obyvatelstva a poskytla jim příležitost úspory bezpečně a na úrok ukládati a je rozmnožovati, a je také připustiti, že jejím úkolem je prostředkovati mezi vkladatelem, hledajícím bezpečné uložení úspor, a zájemníky, potřebujícími klidného a solidního úvěru, a prováděti toto prostředkování způsobem všeužitečným tak, aby vkladatel obdržel úrok co nejvyšší a dlužník úvěr co nejvýhodnější, a že při tom zistné cíle jsou vyloučeny. Leč z toho ještě neplyne, že by stěžující si spořitelnu nebylo možno považovati za podnik po živnostensku provozovaný. V té příčině nutno totiž rozlišovati mezi základní ideou, kterou spořitelna jako cíl svého snažení sleduje, a mezi způsobem, jakým vyvíjí působnost k onomu cíli směřující. Po této posléze uvedené stránce jde ze stanov stěžující si spořitelny, že spořitelna provozuje mimo jiné depositní obchod, inkaso cenných papírů, převzetí vkladů u jiných spořitelén, pronajímání pancéřových schránek a ukládání a správu jmění nezletilců, opatrovanců, veřejných fondů, nadací a korporací, a to za přiměřenou úplatu, jak se praví in fine § 24. Dále je v § 25 stanoveno, které je jmění spořitelnou spravované, a určuje se v § 32 a násl., jakým způsobem se zužitkuje ono jmění spořitelnou spravované, stanoví se pak v § 26, že výtěžky z onoho správního jmění spořitelny po srážce úroků z úroků, náležejících vkladatelům, jakož i všech správních výloh, včetně odměn zaměstnanců a za jiné služby, pak i příležitostných darů, jež vyžaduje provozování obchodů, tvoří čistý správní výtěžek. I když se připustí, že základním účelem existence a působnosti stěžující si spořitelny není docilovati onoho čistého správního výtěžku, jehož podle § 2 stanov může býti užito jen k účelům všeužitečným, přece jen je zjevno, že určité úkony (§ 24) a úvěrní obchody (§ 32 a násl.) provozuje stěžující si spořitelna proto, aby jimi docílila určitých výtěžků, byť i jen k tomu cíli, aby byla zabezpečena existence a působnost spořitelny a umožněno jí tak plniti poslání, které si v zájmu veřejném ve svých sta-

novách vytkla. Ostatně také stanovy stěžující si spořitelny praví, že Česká spořitelna je samostatnou právnickou osobou a podléhá zápisu do obchodního rejstříku. Ustanovení toto míří na předpis čl. 19 obch. zákona, jenž předpisuje, že každý obchodník je povinen přihlásiti svou firmu k zápisu do obchodního rejstříku. Kdo je tímto obchodníkem s touto povinností registrační, stanoví čl. 4, normující, že za obchodníka ve smyslu tohoto zákona je považovati toho, kdo po živnostensku provozuje obchody. Samy stanovy vycházejí tedy z předpokladu, že stěžující si spořitelna provozuje obchody (bankovní podle čl. 272 odst. 1 č. 2 obch. zákona) po živnostensku, t. j. trvale, v úmyslu docílití zisku, a proto nařizují, vyhovující tak čl. 19 obch. zákona, že stěžující si spořitelna podléhá zápisu do obchodního rejstříku.

Za tohoto stavu nelze v úsudku žal. úřadu, že stěžující si spořitelna je podnikem provozovaným po živnostensku ve smyslu § 1 odst. 4 č. 2 úraz. zák., shledati žádné nezákonnosti.

Stížnost ovšem popírá pojistnou povinnost podniku ještě s jiného hlediska. Dovojuje, že intencí zákona o úrazovém pojištění je postihnouti pojistnou povinností taková zařízení, která se vyznačují větším nebezpečím než přináší normální život, a uvádí, že v zařízení spořitelny není jediného předmětu, jenž by zaměstnance ohrožoval větším nebezpečím, než jakému jsou vydáni v době mimoúřední. Ve skutečnosti se za 40 let nepříhodil zaměstnancům spořitelny žádný úraz. Ve spořitelně není dělníků ani závodových úředníků, jichž jedině by se mohla týkati pojistná povinnost, jde vesměs o úředníky komerční. Ani této obraně stížnosti nebylo možno přisvědčiti.

Podrobuje pojistné povinnosti podniky živnostenské, při nichž se užívá parních kotlů nebo takových hnacích přístrojů, které jsou hnány živelnou silou nebo zvířaty, nerozlišuje úrazový zákon pro otázku pojistné povinnosti mezi větší či menší mírou nebezpečí a postihuje proto pojistnou povinností každý podnik živnostenský, při němž se užívá zařízení nahoře uvedených, i když snad míra nebezpečí úrazového není tu pro zaměstnance větší, než v normálním životě v době mimo jejich zaměstnání. Míra nebezpečnosti in concreto má pak význam jen pro zařazení podniku úrazové povinnosti podléhajícího do určité nebezpečenské třídy a nebezpečenského procenta, kterých otázek se však stížnost nedotýká.

Pokud pak jde o tvrzení, že ve spořitelně není dělníků ani závodových úředníků, nýbrž jsou jen úředníci komerční, sluší poukázati k tomu, že podle ustálené judikatury nss (srov. na př. Boh. A 7546/28) je za závodové úředníky ve smyslu úrazového zákona pokládati úředníky, kteří v podniku podrobeném úrazové pojistné povinnosti vykonávají z povolání úkony, přivádějící je do styku s technickým zařízením podniku v místnostech k tomu určených. Podle toho mohou býti úředníky závodovými ve smyslu úraz. zákona i úředníci komerční, přicházejí-li jen při výkonu svého povolání do styku s technickým zařízením podniku. Že by pak tento předpoklad nebyl u komerčních úředníků stěžující si spořitelny splněn, stížnost nedovojuje.